

Liiklusõnnetuste ärahoidmine töökohal

Euroopa Liidus saab igal aastal töökohal toimunud õnnetustes surma umbes 5500 inimest, kolmandik neist õnnetustest on seotud transpordiga¹. Inimesed saavad tavaliselt õnnetustes autolt löögi või jäävad liikuva masina alla (nt tagurdamisel), kukuvad sõidukist välja, saavad löögi sõidukist välja kukkunud esemega või kukuvad sõidukid ümber. **Neid õnnetusi on võimalik ära hoida efektiivse juhtimise ja ennetusmeetmetega.**

Õnnetuste esinemissagedus on suurem **väike- ja keskmise suurusega ettevõtetes (VKE)**, kus töötab vähem kui 50 töötajat. Selles teabelehes esitatud nõuanded on asjakohased igat tüüpi ja igas suuruses ettevõtete transpordi jaoks.

Tööandjate vastutus

Euroopa direktiivides² sätestatud nõuded näevad ette, et tuleb:

- kinni pidada minimaalsetest **töökohale ja ehitusplatsile** sätestatud tööohutuse ja töötervishoiu nõuetest avariiväljapääsude, liiklusmagistraalide, ohupiirkondade, laadimiskohtade, kaldpindade osas;
- tagada ohutu **töövahend** (siia alla käib sobivus, valik, ohutust tagavad omadused, ohutu kasutamine, koolitus ja teave, kontroll ja hooldamine). Liikuvale töövahendile on kehtestatud miinimumnõuded (nt laadurauto võib ümber kukkuda);
- näha ette **ohutus- ja/või tervisekaitsemärgid** seal, kus ohte ei saa vältida ega ennetusabinõudega piisavalt vähendada;
- näha ette **isikukaitsevahendid** (näiteks kaitsekiivrid, ohustraksid, silmade ja hingamisteede kaitse, kaitsejalatsid jne), mida sobib kasutada kaasnevate riskide puhul, kui riske ei saa muude vahenditega vältida. Kaitsevahend peaks olema mugav ja hästi hooldatud ning ei tohi põhjustada muude riskide suurenemist;
- järgida töötervishoiu ja -ohutuse juhtimisel **üldraamistikku**, mis sisaldab riskide hindamist ja nende ärahoidmist, riskide kõrvaldamisel prioriteedi andmist kollektiivsetele abinõudele, informeerimist ja väljaõpet, töötajate konsulteerimist ning ohutusalaast kooskõlastamist lepingupooltega;

Direktiivi rakendatakse koos **siseriiklike õigusaktidega**, mis võivad sisaldada täiendavaid nõudeid.

Töötajatel on kohustus teha koostööd ja kanda hoolt enda ja teiste ohutuse eest, järgida juhendeid kooskõlas saadud väljaõppega.

Üks nõue on **töötajaskonnaga nõupidamine**. Nende teadmiste kasutamine aitab tagada, et ohutegurid tuvastatakse õigesti ja rakendatakse kasutuskõlblikke lahendeid.

Praktiline õnnetuste ärahoidmine

Esimeseks sammuks on **nõuetele vastav ja piisav riskihindamine**.

1. Tee kindlaks tööpaiga sõidukite ja nende tegevusega seotud ohud, nt tagurdamised, peale- ja mahalaadimised. Küsi, mis

võib valesti minna ja miks? Näiteks, kas inimesed võivad saada löögi või jääda sõiduki alla? Kas nad võivad sõidukilt midagi maha laadides alla kukkuda?

2. Iga ohu puhul tee kindlaks, kes võib vigastada saada. Kas oht haarab suurema tõenäosusega juhte või teisi töötajaid ning kas sinna hulka kuuluvad ka kõrvalised isikud?

3. Hinda iga ohu riski – kahjustuse (vigastuse) tekkimise tõenäosust ja selle tõsidust. Kas olemasolevad ettevaatusabinõud on piisavad või peaks neid täiendada?

4. Pane paika tegevusprioriteedid ja vii need ellu.

5. Vaata riskihindamine perioodiliselt üle, eriti juhtudel, kui on toimunud muudatusi, nt uued sõidukid või muudatused liikluses.

Kõigepealt tuleb arvesse võtta **kollektiivmeetmeid riski eemaldamiseks** – liiklusõnnetuste vähendamise eesmärgil parandatud töökoha struktuur ja põhiplaan. Hoiatusmärgid jne kasutatakse juhul, kui ohte ei ole võimalik elimineerida. Allpool on toodud mõned valdkonnad, mida tuleks riski hindamisel ja ennetusmeetodite valikul arvesse võtta.

Turvalised töökohad ja tööprotsessid

Hoidu vajadusest tagurdada: töökoha parem planeering; kasuta tagurdamiseks ohutut tööprotsessi.

Taga ohutu tööprotsess **peale- ja mahalaadimiseks**.

Kontrolli, kas **liiklusteede planeering** sobib nii sõidukitele kui ka jalakäijatele.

Seal, kus võimalik, **eralda jalakäijate ja sõidukite liiklusrasvaid**. Kui see ei ole võimalik, siis tuleb paigaldada piisavad hoiatusmärgid. Sõiduteedel peavad olema sobilikud

IDEWE

¹ Tööõnnetused Euroopa Liidus aastal 1996, statistika, Teema 3–4/2000, Eurostat

² <http://osha.eu.int/legislation/> pakub linke **Euroopa õigusloomega**, detaile Komisjoni juhiseist väike- ja keskmise suurusega ettevõtetele ning riskihindamise kohta, samuti liikmesriikide kodulehekülgedega, kust võib leida **siseriiklike** õigusakte direktiivide rakendamiseks ning juhiseid.

jalakäijate ülakäigukohad. Kokkupõrkeohu vähendamiseks võib kaaluda ühesuunalise liikluse kasutuselevõtmist.

Kontrolli, kas **sõiduteed vastavad** sõidukite tüübile ja hulgale. Teed peavad olema piisavalt laiad ning teekatet tuleb hoida heas korras. Takistused tuleb võimaluse korral eemaldada, vastasel juhul peavad need olema hästi märgatavad. Teede planeeringul hooldu teravatest kurvidest. N-ö pimedatesse nurkadesse tuleb kinnitada sobivad peeglid.

Kontrolli, kas piisavad ohutusnõuded on tagatud. Tarvis võib minna suunda, kiiruspiiranguid ja sõidueesõigusi tähistavaid märke. Otsusta, kas võib vaja minna teisi kiiruspiiranguid, nagu näiteks nn lamavad politseinikud. Laadimiskohtade, kaeviste jne ääred peavad olema selgelt tähistatud ja võimaluse korral barjääriga piiratud.

Tuleb tagada sõidukite otstarbekas hooldamine. Nõutavad on profülaktilised hooldusprogrammid. Enne sõitma minekut peaksid juhid läbi viima elementaarse ohutuskontrolli, nt vahetuse-eelse pidurite ja tulede kontrolli.

Sõitmine ja tööpraktika

Kontrolli, et **valik ja koolitus** tagaksid sõidukijuhtidele võimaluse ohutult töötada. Juhid peavad olema pädevad oma sõidukite käsitlemisel ja igapäevase hoolduse läbiviimisel. Juhid peavad olema meditsiiniliselt terved, st hea liikuvuse, kuulmise ja nägemisega. Sõidukeid peaksid juhtima ainult selleks otstarbeks valitud ja koolitatud inimesed.

Kontrolli, et **valgustus ja nähtavus** tagaksid töökohal (nii sees- kui väljaspool) ohutu liikluse. Võimalikud ohud, nt ristmikud, jalakäijad ja takistused, peavad olema selgelt nähtavad. Kui sõidukijuhte ja/või jalakäijaid ei ole piisavalt hästi võimalik eristada, peaksid nad kandma **helkuriga** riietust.

Sõidukite turvalisus

Kontrolli, et kasutatakse **ohutut ja nõutele vastavat** sõidukit. Tuleks osta otstarbekohase turvavarustusega sõidukeid, mis vastaksid kehtestatud standarditele. Ligipääs sõidukile peab olema turvaline. Juhil võib vaja minna kaitsevahendeid juhuks, kui sõiduk kukub ümber või kui juht saab pihta kukkuvate esemetega. Kaalutle kuuldavate hoiatussignaalide kasutamist, nt tagurdavatel veoautodel, ja vilkurite paigaldamist sõidukitele nähtavuse suurendamiseks.

Laadurautode turvaline kasutamine

Laadurautodega juhtub tööplatsil palju õnnetusi, sageli juhtuvad need tagurdamisel. Põhjused, mis tõstavad õnnetuste tõenäosust: ebapiisav koolitus, ebapiisavad ohutusmärgid, veoautode halb hooldamine, ebapiisav valgustus ja ruumipuuks.

Kui ei ole võimalik eraldada jalakäijate ja sõidukite liiklust:

- kasuta nõutele vastavaid hoiatusmärke ja selget märgistust, mis näitaksid, et teed on ühiskasutuses;
- kaalutle ühe tee poole jätmist jalakäijate kasutusse ning märgista teerada;
- taga selgelt märgistatud ülakäigukohad, mis oleksid nähtavad nii jalakäijatele kui ka laadurautode juhtidele;
- sea sisse ühesuunaline liiklus, kui see vähendab kokkupõrke ohtu;

- pööra tähelepanu piirkondadele, kus laadurautod võivad kokku puutuda muu liiklusega, nt laadimiskohad.

Halb nähtavus

- Laadurautod peavad olema lähedalasuvatele inimestele hästi nähtavad, nt kasutades vilkureid, peegleid või suunatulesid. Samuti peavad inimesed olema laadurauto juhile nähtavad, nt kandes **helkuriga** riietust.
- Laadurauto kasutamisel peavad hoiatusstuled vilkuma.
- Kaalutle kuuldavate hoiatussignaalide kasutamist, eriti tiheda liiklusega ja kõrarakastes tööpaikades. Lülita hoiatussignaal sisse enne ustest läbi minemist, ümber pimedate nurkade sõitmist või tagurdamise alustamist.
- Minimeeri tagurdamist nõudvate protsesside vajadus, nt ühesuunalise liiklusega. Juhtidele igakülgse nähtavuse tagamiseks kasuta hästi paigaldatud peegleid. Kontrolli, et neid kasutatakse.
- Laadurauto läheduses töötamisel veendu, et juht on sind märganud. Ära kõnni laadurauto taga.

Turvaline sõitmine

- Tiheda liiklusega piirkondades, eriti seal, kus jalakäijate ja sõidukite liiklus ei ole eraldatud, tuleb kasutada madalamaid kiiruspiiranguid.
- Hoia sõiduteed prahist ja liikuvatest takistustest puhtana.
- Väldi teravaid kurve. Sinna, kus pimedaid nurki ei ole võimalik vältida, paigalda nähtavuse parandamiseks peegleid.
- Töötades ja sõites jälgi ümbrust.
- Ole ettevaatlik värvate ja läbipääsude juures, kus jalakäijad ja sõidukid võivad järsku nähtavale ilmuda.

Sõidukijuhtide meelepea

- Ära sõida, kui sinu tervislik seisund on kahjustatud, nt haigus või halb nägemisvõime.
- Veendu, et sa oled oma sõiduki kasutusprotseduuridest ja nende ohutusmääradest õigesti aru saanud.
- Kontrolli sõidukit iga päev ja kanna ette kõikidest probleemidest.
- Ole teadlik ning järgi töökoha reegleid ja protseduure, sealhulgas hädaolukorra reegleid.
- Mõista märguannete süsteemi.
- Hoia ohutut kiirust ja ole ettevaatlik kurvidele lähenedes.
- Enne tagurdamist kontrolli, et sõiduki taga ei ole jalakäijaid, sõidukeid või takistusi.
- Piiratud nähtavuse korral kasuta nähtavuse parandamiseks abivahendeid (nt peegleid) või märku andvat inimest. Kui märguandjat pole näha või abivahend saab kahjustada – PEATU!
- Enne sõiduki reguleerimist või kaitsevahendite äravõtmist lülita mootor välja.

Lisateave ja viited

Lisateave ohutusjuhtimise hea tava kohta on kättesaadav agentuuri kodulehelt <http://osha.eu.int>. Kõiki agentuuri trükiseid saab tasuta alla laadida. "Tööga seotud õnnetuste ärahoidmine" on töötervishoiu ja tööohutuse Euroopa nädala teema, mille liikmesriigid 2001. aasta oktoobris korraldavad ning mille kohta antakse lisateavet kodulehel <http://osha.eu.int/ew2001>.